

विद्यार्थ्यांच्या दफ्तराचे ओझे कमी करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: दओझे १८१५/प्र.क्र.१६५/एस.डी.४
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक: १४ जून, २०१७

- वाचा :** १) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग-सुप्राअ-१०९६/(१५४/९६)/माशि-५,
दिनांक २७ मे १९९७.
- २) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग-सुप्राअ-२००६/(३४/२००६)/प्राशि-५,
दिनांक १९ एप्रिल, २००६.
- ३) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग क्र.न्यायाप्र-१८१४/(१६५/१४)-एस.डी.४,
दिनांक २५ नोव्हेंबर, २०१४.
- ४) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग क्र.दओझे-१८१४/प्र.क्र.१६५/एस.डी.४,
दिनांक २१ जुलै, २०१५.
- ५) शासनाचे क्रमांक न्यायाप्र १८१५/(२६/१५)-एस.डी.४, दिनांक ३१/०८/२०१५ चे पत्र.
- ६) शासन परिपत्रक शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग : दओझे-१८१५/प्र.क्र.१६५/१५-एस.डी.४,
दिनांक ०५ नोव्हेंबर, २०१५.

शासन परिपत्रक :-

शालेय विद्यार्थ्यांच्या पाठीवरील दफ्तराचे ओझे कमी करण्याबाबत करावयाच्या उपाययोजना व या उपाययोजना करताना येणाऱ्या अडचणींबाबतचे नेमके उपाय वरील शासन निर्णय व शासन परिपत्रकाद्वारे सूचविण्यात आले आहेत.

शैक्षणिक सत्र २०१७-२०१८ च्या प्रत्येक महिन्यामध्ये शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांच्या कार्यालयाने विद्यार्थ्यांच्या दफ्तराची यादृच्छिकपणे (Randomly) तपासणी करावी व त्यांनी त्यांचा अहवाल शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या कार्यालयास सादर करावा व शिक्षण संचालक (प्राथमिक) यांनी याबाबतचा राज्यातील सर्व जिल्ह्यांचा एकत्रित अहवाल दर महिन्याच्या १५ तारखेस शासनास सादर करावा. शिक्षण संचालक (प्राथमिक) यांनी या संदर्भातील आवश्यक त्या सूचना आपल्या अधीनस्त सर्व क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांना देण्यात याव्यात. तसेच दफ्तराचे ओझे कमी करण्यासंदर्भात शाळा करीत असलेल्या विविध पर्यायांची माहिती शासनास सादर करावी. तसेच सर्व क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांनी उपरोक्त सूचना सर्व शाळांच्या मुख्याध्यापकापर्यंत पोचतील याची खातरजमा करावी. दफ्तराच्या ओझ्यातून विद्यार्थ्यांची सुटका होण्यासाठी शाळास्तरावरून सर्वकष प्रयत्न करण्यात यावेत. यामध्ये कसूर झाल्यास दिनांक ०५ नोव्हेंबर, २०१५ च्या शासन परिपत्रकाद्वारे कळविण्यात आल्याप्रमाणे शाळेच्या दैनंदिन कामकाजात लक्ष घालणाऱ्या व नियामक मंडळाने नामनिर्देशित केलेल्या एका संचालकांना व शाळेच्या मुख्याध्यापकांना जबाबदार धरण्यात येईल

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०१७०६१४१५२४०२३०२१ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(डॉ.सुवर्णा सि.खरात)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव,
३. मा.मंत्री, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांचे खाजगी सचिव,
४. मा.प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांचे स्वीय सहायक,
५. आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
६. राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई,
७. शिक्षण संचालक (माध्य. व उच्च माध्य.), शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
८. शिक्षण संचालक (प्राथमिक), शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
९. संचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे,
- १०.संचालक, अल्पसंख्यांक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ११.संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ (बालभारती), पुणे,
- १२.अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषद, पुणे,
- १३.अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे,
- १४.सर्व विभागीय अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे,
- १५.सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक,
- १६.आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व),
- १७.सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- १८.सर्व शिक्षण अधिकारी (प्राथमिक/माध्यमिक), जिल्हा परिषद, शिक्षण निरीक्षक, मुंबई, (उत्तर/दक्षिण/पश्चिम)/ प्रशासन अधिकारी, महानगरपालिका/नगरपालिका/कटक मंडळे, सर्व,
१९. गटशिक्षणाधिकारी, पंचायत समिती सर्व,
२०. निवड नस्ती (एस.डी.४ कार्यासन).